

EU:n digi- ja data- aloitteet, yhdenmukaisuuden ja standardoinnin vaatimukset

23.11.2022

Logistiikan digitalisaation foorumi

Noora Lähde, liikenne- ja viestintäministeriö

LVW LIIKENNE- JA
VIESTINTÄMINISTERIÖ

Sisältö

- Datasäädös
- eFTI, EMSW
- MMTIS, MDMS
- EU:n standardisointistrategia
- Ajoneuvodataa koskeva aloite
- CountEmissions EU-aloite

Datasäädös

- Euroopan komissio julkaisi 23.2.2022 ehdotuksen parlamentin ja neuvoston asetukseksi tietojen oikeudenmukaista saatavuutta ja käyttöä koskeviksi harmonisoiduiksi säännöiksi, eli ns. EU:n datasäädökseksi
- Datasäädösehdotuksessa valtuudet komissiolle standardien laadinnan ohjaamiseen
- Komissio voisi hyväksyä delegoituja säädöksiä, joilla otetaan käyttöön datankäsittelypalvelujen tarjoajien vaihtomaksuja koskeva valvontamekanismi, täsmennetään yhteentoimivuutta koskevia olennaisia vaatimuksia ja julkaistaan viitetiedot avoimista yhteentoimivuuden eritelmistä ja datankäsittelypalvelujen yhteentoimivuutta koskevista eurooppalaisista standardeista
- Komissiolle toimivalta antaa täytäntöönpanosäädöksiä ehdotuksen 28(5), 30(6), 25(4), 28(2) ja 29(5) artikloita koskien
 - Näiden nojalla komissio voisi antaa delegoituja säännöksiä yhteentoimivuutta koskeviin olennaisiin vaatimuksiin, vaihtomaksujen asettamiseen, ja hyväksyä delegoituja säädöksiä, joilla julkaistaan viitetiedot avoimista yhteentoimivuuden eritelmistä ja datankäsittelypalvelujen yhteentoimivuutta koskevista eurooppalaisista standardeista unionin datankäsittelypalvelujen yhteentoimivuutta koskevien standardien keskusrekisterissä.
 - Tavoitteena on edistää yhteentoimivuutta ja älysovimuksia koskevien yhteisten eritelmien antamista, jos yhdenmukaistettuja standardeja ei ole tai niillä ei voida riittävästi varmistaa olennaisten vaatimusten mukaisuutta
- Valtuutus komissiolle kehittämään standardointityötä - voitaisiin täydentää sektorikohtaisilla säännöillä

Datasäädöksessä Palveluntarjoajan vaihtamiseen liittyvät tekniset näkökohdat

Art. 26 (komission ehdotus)

- Datankäsittelypalvelujen tarjoajien on muiden kuin 1 kohdassa tarkoitettujen datankäsittelypalvelujen osalta varmistettava yhteensopivuus tämän asetuksen artiklan 5 kohdan mukaisesti yksilöityjen yhteentoimivuutta koskevien avointen eritelmien tai eurooppalaisten yhteentoimivuusstandardien kanssa.

Artiklaan 26 uusi kohta 3a:

- Data processing service providers of services other than those covered by paragraph 1 shall update the online register as referred to in point (e) of Article 24(1) in accordance with their obligations under paragraph 3 of this Article.

Art. 26 (1. kompromissiteksti)

- For data processing services other than those covered by paragraph 1, providers of data processing services shall ensure compatibility with open interoperability specifications and/or European standards for interoperability ~~that are~~ **identified in the central Union data processing service standards repository** in accordance with Article 29(5) of this Regulation, **starting one year after the publication of the relevant open interoperability specifications and/or European standards in the repository.**

Yhteentoimivuutta koskevista olennaisista vaatimuksista (art. 28)

Artikla 28 (komission ehdotus)

- 3. Operators of data spaces that meet the harmonised standards or parts thereof published by reference in the Official Journal of the European Union shall be presumed to be in conformity with the essential requirements referred to in paragraph 1 of this Article, to the extent those standards cover those requirements.

Artikla 28 (1. kompromissiteksti)

- 3. Operators of **within** data spaces that meet the harmonised standards or parts thereof published by reference in the Official Journal of the European Union shall be presumed to be in conformity with the essential requirements referred to in paragraph 1 of this Article, to the extent those standards cover those requirements.

Yhteentoimivuutta koskevista olennaisista vaatimuksista (art. 28 jatkuu)

- 4. Komissio voi pyytää asetuksen (EU) N:o 1025/2012 10 artiklan mukaisesti yhtä tai useampaa eurooppalaista standardointiorganisaatiota laatimaan yhdenmukaistettuja standardeja, jotka täyttävät tämän artiklan 1 kohdan mukaiset olennaiset vaatimukset.
- 5. Komissio antaa täytäntöönpanosäädöksillä yhteisiä eritelmiä, jos tämän artiklan 4 kohdassa tarkoitettuja yhdenmukaistettuja standardeja ei ole tai jos se katsoo, että asiaankuuluvat yhdenmukaistetut standardit eivät ole riittäviä varmistamaan tämän artiklan 1 kohdassa säädettyjen olennaisten vaatimusten mukaisuutta, yhden tai tarvittaessa kaikkien tämän artiklan 1 kohdassa säädettyjen vaatimusten osalta. Nämä täytäntöönpanosäädökset hyväksytään 39 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua tarkastelumenettelyä noudattaen.
- 6. Komissio voi antaa suuntaviivoja, joissa vahvistetaan yhteisten eurooppalaisten data-avaruuksien toimintaa koskevat yhteentoimivuseritelmat, kuten arkkitehtuurimallit ja tekniset standardit, joilla pannaan täytäntöön datan yhteiskäyttöä edistäviä oikeussäännöksiä ja osapuolten välisiä järjestelyjä, esimerkiksi käyttöoikeuksien ja suostumuksen tai luvan teknisen käännöksen osalta.

Yhteentoimivuutta koskevista olennaisista vaatimuksista

Resitaali 79:

- The Commission should assess barriers to interoperability and prioritise standardisation needs, based on which it may request one or more European standardisation organisation in accordance with Regulation (EU) No 1025/2012 of the European Parliament and of the Council to draft harmonised standards which fulfil the essential requirements laid down in this Regulation. In case such requests do not result in harmonised standards or such harmonised standards are insufficient to ensure conformity with the essential requirements in the Regulation, ~~the Commission should adopt common specifications in these areas where no harmonised standards exist or where they are insufficient in order to further enhance interoperability for the common European data spaces, application programming interfaces, cloud switching as well as smart contracts.~~

Datankäsittelypalvelujen yhteentoimivuudesta (art. 29)

Artikla 29 (komission ehdotus)

- 1. Open interoperability specifications and European standards for the interoperability of data processing services shall:
 - (a) be performance oriented towards achieving interoperability between different data processing services that cover the same service type;
 - (b) enhance portability of digital assets between different data processing services that cover the same service type;
 - (c) guarantee, where technically feasible, functional equivalence between different data processing services that cover the same service type.

Artikla 29 (1. kompromissiteksti)

- 1. Open interoperability specifications and European standards for the interoperability of data processing services shall:
 - (a) be performance oriented towards achieving interoperability **in a secure manner** between different data processing services that cover the same service type;
 - (b) enhance portability of digital assets between different data processing services that cover the same service type;
 - (c) ~~guarantee~~ **ensure**, where technically feasible, functional equivalence between different data processing services that cover the same service type.

Datankäsittelypalvelujen yhteentoimivuudesta (art. 29 jatkuu)

Artikla 29 (komission ehdotus)

- 2. Open interoperability specifications and European standards for the interoperability of data processing services shall address:
 - (a) the cloud interoperability aspects of transport interoperability, syntactic interoperability, semantic data interoperability, behavioural interoperability and policy interoperability;
 - (b) the cloud data portability aspects of data syntactic portability, data semantic portability and data policy portability;
 - (c) the cloud application aspects of application syntactic portability, application instruction portability, application metadata portability, application behaviour portability and application policy portability.

Artikla 29 (1. kompromissiteksti)

- 2. Open interoperability specifications and European standards for the interoperability of data processing services shall **adequately** address:
 - (a) the cloud interoperability aspects of transport interoperability, syntactic interoperability, semantic data interoperability, behavioural interoperability and policy interoperability;
 - (b) the cloud data portability aspects of data syntactic portability, data semantic portability and data policy portability;
 - (c) the cloud application aspects of application syntactic portability, application instruction portability, application metadata portability, application behavior portability and application policy portability.

Tiedot datankäsittelypalvelutarjoajan ylläpitämään verkkorekisteriin

- **Artiklaan 24:**

- reference to an up-to-date online register hosted by the data processing service provider, with details of all the ~~standards and open interoperability specifications~~, data structures and data formats as well as the standards and open interoperability specifications, in which the exportable data described according to paragraph (1) point (b) will be available

eFTI-asetus

- Periaatepäätös logistiikan digitalisaatiosta:
 - Tiedon yhteentoimivuutta ja hyödynnettävyyttä edistävät standardit
 - Kuljetusketjujen digitalisointi, liikenteen data-avaruuden kehittäminen, EU:n digitaalisten sisämarkkinoiden luominen ja globaalin yhteentoimivuuden saavuttaminen.
- eFTI, electronic freight transport information, kansallinen toimeenpanotyö käynnissä
- Asetus luo viranomaisveloitteen rahtitiedon sähköiselle vastaanottamiselle
- Komission johdolla käynnissä:
 - Arkkitehtuuriskenaarioiden kuvaus
 - Datasetin määrittely
- Sidosryhmät osallistetaan DTLF Digital Transport and Logistics Forumin kautta
- Tarkemmat EU-säädökset laaditaan määrittelyjen tarkennuttua
- Traficom on eFTI-asetuksen toimeenpanosta vastaava viranomainen
- Fintraffic toteuttaa NAP-yhteyspisteen, joka välittää sähköisiä rahtitietoja standardoitujen EFTI-alustojen ja valvontaviranomaisten välillä
- Tilaus-toimitusketju: Peppol

EMSW-asetus ja NEMO meriliikenteen ilmoituspalvelu

- Suomessa on aloitettu täytäntöönpanotyö kohti täysin uutta EMSWe-asetukseen perustuvaa merenkulun tiedonhallintajärjestelmää.
- EMSW-asetuksen muutokset luovat edellytyksiä automaattiselle tietojenkäsittelylle:
 - Toteutus on teknisesti samanlainen kaikissa EU-maissa (ja IMO:ssa kansainvälinen tietostandardointi etenee)
 - Tekninen harmonisointi mahdollistaa koneellisen tiedonvaihdon ja automaattisen päättelyn sekä ilmoitusten käsittelysääntöjen harmonisointi teknisesti paremman palvelutason
 - Just-in-time palvelut (luotettavat ja laadukkaat aikatiedot)
- Uusi järjestelmä, nimeltään NEMO, ei ainoastaan korvaa aiempaa kansallisista Portnet-järjestelmää, vaan sen on tarkoitus edistää laajempaa ekosysteemistä tiedonvaihtoa satamissa.
- Osana hanketta kartoitetaan laajemman satamayhteisön tiedonvaihdon ekosysteemiarkkitehtuurin nykytila ja määritellään yhdessä satamayhteisön edustajien kanssa tuleva tavoitetila.

Komission aloite multimodaalisista digitaalisista liikkumispalveluista (MDMS)

- Uutta EU-tason sääntelyä digitaalisille liikkumis- ja yhdistämispalveluille:
 - Digitaalisten lippujen jälleenmyyntiehtojen sääntelyä, kaupalliset sopimukset (mahdollisesti malliehtoja ymv.), syrjimättömyys, datan jakaminen digitaalisesta palvelusta liikenneoperaattorin/julkisen toimijan suuntaan
 - Markkinasääntelyä avoimen ja tasapuolisen kilpailun varmistamiseksi
 - Matkustajille lisää tietoa matkustamisen hiilijalanjäljestä
 - Kaikki liikennemuodot ja henkilökohtainen liikkuminen
- Tulee todennäköisesti sisältämään sääntelyä digitaalisten palveluntarjoajien pääsystä lippu- ja maksurajapintoihin
 - Komissio on esittänyt, että asetuksella **tultaisiin säätämään rajapintojen standardeista**
 - Sidosryhmien keskusteluissa noussut esiin kysymys tarvitaanko liikkumismuotokohtaisia standardeja, esim. kaupunkipyörät, raideliikenne ym.

Multimodaaliset matkatiedot (MMTIS)

- Komissio on parhaillaan uudistamassa MMTIS-asetusta, jolla säädetään multimodaalisista matkatietopalveluista
 - Näillä näkymin standardien osalta ei ole tulossa muutosta nykyiseen asetukseen, vaan muutos koskisi saatavilla olevia tietoja ja niiden lisäämistä
 - Matkatiedot, eli avoimesti NAP-katalogista saatavilla olevat olennaiset tiedot ➡ asetuksen päivittäminen voi aiheuttaa muutostarpeita kansalliseen olennaisten tietojen sääntelyyn
- MMTIS-asetuksessa viitattut standardit:
 - Tieliikenne (RTTI-asetuksen mukainen)
 - Staattinen aikatauludata (kuten julkisen liikenteen, linja-autojen kaukoliikenteen ja meriliikenteen, mukaan lukien lauttaliikenne): Transmodel EN 12896: 2006 perustuvaa CENin tiedonsiirtostandardia NeTEx CEN/TS 16614 ja sen myöhempiä parannettuja versioita
 - Julkisen liikenteen dynaaminen data: CENin julkisen liikenteen tiedonsiirtostandardi SIRI CEN/TS 15531
 - Rautatieliikenne (TAP-TSI tekniset asiakirjat B1, B2, B3, B4, B8, B9)
 - Lentoliikenne (IATA SSIM)
 - Paikkatiedot (INSPIRE)

EU:n standardointistrategia

- Komissio esitti 2022 helmikuun alussa uuden standardointistrategian, jossa hahmotellaan yhteinen standardeja koskeva lähestymistapa niin sisämarkkinoita kuin maailmanmarkkinoitakin varten.
- Strategian yhteydessä julkaistiin myös ehdotus standardointiasetuksen muuttamisesta, kertomus kyseisen asetuksen täytäntöönpanosta ja eurooppalaista standardointia koskeva komission vuoden 2022 työohjelma.
- Uuden strategian tavoitteena on vahvistaa EU:n maailmanlaajuista kilpailukykyä, mahdollistaa palautumiskykyinen, ympäristöystävällinen ja digitaalinen talous ja varmistaa, että teknologian kehitys ei vaaranna demokraattisten arvojen toteutumista.

Ajoneuvodataa koskeva aloite

- LVM vastasi kesäkuussa 2022 Euroopan komission julkiseen kuulemiseen koskien aloitetta ajoneuvon datan, toimintojen ja resurssien saatavuudesta.
- Ajoneuvomarkkinassa on tapahtumassa merkittäviä muutoksia:
 - arvonmuutos, kun siirrytään sähköautoihin, joita ei tarvitse huoltaa kuten polttomoottoriautoja;
 - siirtyminen äly- ja automaattiliikenteeseen sekä
 - siirtyminen valmistajan hallinnoimista arvoketjuista monenkeskiseen arvoketjuun, kun it- ja datatoimijat ja palveluistuminen valtaavat alaa.
- Ajoneuvodataa koskevalla aloitteella lisätä merkittävästi oikeusvarmuutta ajoneuvomarkkinoiden uudistamisessa sekä tukea toimialaa näiden muutosten voittamisessa.

CountEmissions EU

- LVM vastasi lokakuussa 2022 Euroopan komission julkiseen kuulemiseen koskien aloitetta henkilö- ja tavaraliikennettä koskevaan päästötietojen raportointiin
- Tavoitteena on luoda harmonisoitu malli päästöjen määrittelyyn.
- Tieto päästöistä ei ole tällä hetkellä kattavasti ja reaaliaikaisesti saatavilla, mikä tuo haasteita raportointiin ja liiketoimintapotentiaalin löytämiseen.
- Keskeiset Suomen huomiot:
 - Päästötietojen saatavuus, erityisesti yritysten ja asiakkaiden tarpeet: ihmis- ja asiakaskeskeisyys
 - Toimitusketjujen vähähiilisyys
 - EU-sääntely ei estä liiketoimintamahdollisuuksia uusien päästöjen seurantaan edistävien innovaatioiden ja ratkaisujen kehittämiseen: teknologianeutraalisuus
 - Datan hyödyntäminen kytkeytyy yhteisiin eurooppalaisiin puitteisiin: horisontaali datasääntely, data-avaruuskehitystyö ja yhteentoimivuus
 - Kytkeytyy myös mm. sähköisen rahtitiedon, talousdatan ja johdon vastuullisuusraportoinnin (ESG) osana: vaikuttavuus, hallinnollisen taakan vähentäminen ja pienten yritysten toimintaedellytykset

Seuraavat kokoukset

- Logistiikan digitalisaation foorumi 23.2.2023 klo 10-11.30 (lisätään kalenteriin)
- Logistiikan digitalisaatioverkosto 16.2.2023 klo 12-14 (save the date lähetetty)